

XII. - 6628 : 1941. december 19 : tételés : 12 tétels.  
XII. - 6741 : 1942. április 16 : vegyes : egykecske  
6861 : - - - június 26 : tételés : 12 tétels.

Újpesti újság, 1919. február 1. sz.

Aratári átirat : 1160/1941-42.

Jogi : rite "

Újpesti : 1942. VII

JOG- ÉS ALLANTUDOMÁNYI KARA.  
 1009 1941/1942. évi.  
 Évk: 1942. évi június 116. sz.  
 1160/1941-42.

Bizáltna kiadván:

Dr. Szekeles Zoltán és

" Zachár Gyula

professzor matematik.

Debrecen 1942. június 6.

  
 e. i. dekarat.

Dr. Szekeles Zoltán és

D. 942 11/12

Ypshb

Flora j. i. i. i. i.

D. 1942 11/16

Dr. Szekeles Zoltán

Doktori értekezés.

A Z Ö R Ö K B E F O G A D Á S

J O G I N T É Z M É N Y E,

különös tekintettel a gyámság, vagy gond-  
nokság alatt állókra.

Irta

Andorkó László

jogszigorló.

Debrecen 1942.

A 2405



F o r r á s m u n k á k :

Magyar magánjogi törvényjavaslat III. cím. IV.

fejezet 207 - 227 §§-ai.

A gyámsági és gondnoksági ügyek rendezéséről  
szóló 1877 évi XX. t.c.

Az 500/1914, az 59,647/1917 és a 172.822/1911  
számu Belügyminiszteri és

a 836/1927, a 3546/1884 és a 25,000/1917  
számu Igazságügyminiszteri, továbbá

az 1600/1941 és a 7550/1941 M.E. sz. rendeletek.

Dr. Hattyuffy Dezső: A gyámhatósági közigazgatás  
kézikönyve.

Sipőcz László: A gyámsági törvény. -

Az örökbefogadás intézménye hazánkban nem ujkeletű jogintézmény. Szálai jogéletünkben messzire visszanyulanak, s Werbőczy Hármaskönyvében már, mint kifejlődött jogintézményt említi, hivatkozva rá, mint a nemesítés egyik módjára.

Vannak azonban államok, melyeknek jogrendszerében ismeretlen az örökbefogadás jogintézménye.

Ezen államok polgárai az örökbefogadás-sal kapcsolatban a lex partiae alapján nem bírnak sem örökbeadási, sem örökbefogadási jogképességgel, sőt örökbe sem fogadhatók.

A magyar joggyakorlat azonban az ilyen külföldre vonatkozó szerződés megerősítése előtt rendszerint nem zárkózik el akkor, ha az örökbefogadó magyar állampolgár és az örökbefogadott önjogu.

Megállapíthatjuk azonban azt, hogy még az olyan államokban is, melyek ismerik az örökbefogadás intézményét, e jogintézmény alaki és anyagi jogi kellékei lényegesen különbözőképpen van -

nak szabályozva.

- Erre a kérdésre, miután az örökbefogadás jogintézményét csupán a magyar jogrendszer alapján óhajtom részleteiben is vizsgálni, csak érintőleg és a későbbiek folyamán fogok kitérni. -

Jogrendszerünkben az örökbefogadás az egyén családi állásának szabályozása lévén, oly családjogi jogügyletnek tekintendő, mely a törvényes előfeltételek mellett szülő és gyermek közötti szokásos jogviszonyt létesít ugy személy- és családjogi, mint vagyoni jogi viszonylatban.

Említettek folyamányaként a jogügylet eredeti érvénytelenség címén megtámadható, ha az örökbefogadás célja csupán névát ruházás. / J.H. Dt. IV. 69. / -

A mai magyar jogrendszer, különös tekintettel a kiskorúakra és gondnokoltakra, az örökbefogadás két fajtát különbözteti meg, és pedig a tel-

jes és nem teljes örökbefogadást.

Első esetben az atyai hatalom átszáll az örökbefogadóra, míg az utóbbi esetben az atyai hatalom, illetve a természetes és törvényes gyámság a törvényes atya, illetve a vérszerinti anya részére kifejezetten fenntartatik. Éppen ezért teljes örökbefogadás kötésénél kizáró ok, ha az örökbefogadó atyai hatalmat, vagy gyámi tisztet nem gyakorolhat.

Örökbefogadhat ellenben bárki, akinek önrendelkezési joga, szerződésképesége van, legyen az férfi, avagy nő.

Ezzel szemben úgy férfi mint nő örökbefogadható tekintet nélkül cselekvőképességére, vagy annak hiányára.

Általános érvényű szabályként azonban fennáll az, hogy az örökbefogadó és az örökbefogadott között legalább 16 évi korkülönbség legyen, mely alól azonban az Igazságügyminiszter indokolt

esetben felmentést adhat, ugyannyira, hogy a jelenlegi joggyakorlat szerint a 12 évi korkülönbség áll fenn legalsó korhatárként. / Magánjogi tv. javaslat 207 § /.

Örökbefogadhatja így a nagyszülő unokáját, de testvér testvérét nem / 26.877/1891.I.M./, mert örökbefogadásnak a dolog természeténél fogva csak oly egyének között lehet helye, kik között a szülői és gyermeki viszony fenállhat.

Ez alapon nem fogadhat örökbe a római-katolikus lelkész és fogadalmat tett szerzetes.

Az, hogy bizonyos kort ért, vagy hogy gyermektelen legyen az örökbefogadó, nem előfeltétele az örökbefogadásnak.

Ugyanaz az örökbefogadó több gyermeket is fogadhat örökbe, mégpedig akár testvéreket, akár idegeneket. Ezzel szemben ugyanazt a személyt többnek örökbefogadni, mindaddig, míg az előző örökbefogadási szerződés jogérvényesen fel nem bontatott,

kivéve azt az esetet, midőn házastársak, akár egy közös, akár két külön szerződésben fogadnak örökbe, nem lehet.

Házastársakat együtt örökbe lehet fogadni - ellenben férj feleségének beleegyezése nélkül - és viszont - örökbe-fogadhat és örökbe-fogadható .

Egyszerre örökbefogadható ugyanazon személy által az atya és annak gyermeke.

Gyám örökbefogadhatja gyámoltját.

Nem fogadhatják ellenben örökbe egymást a házastársak.

A szülő törvényes, az anya törvénytelen gyermekét nem fogadhatja örökbe; örökbefogadhatja ellenben a természetes atya törvénytelen gyermekét.

Nem lehet az örökbefogadásnak akadály a sem az, hogy az örökbefogadandó szüleinek utóházasságával törvényesíthető lenne, sem pedig a vallás-különbség.

Nem fogadhat örökbe a kiskoru, mert az örökbefogadási szerződést az örökbefogadóra visszteher nélküli jogügyletnek kell tekinteni, mely mint ilyen a kiskorura még gyámhatósági jóváhagyás esetén sem volna kötelező.

Nem fogadható örökbe a még meg nem született gyermek, - ez esetben ugyanis a méhmagzat elismert jogvédelmi esetei kiterjesztően nem magyarázhatók - valamint a törvényesített saját gyermek sem fogadható örökbe.

Kiskoru vagy gondnokolt, csak törvényes képviselője által tett beleegyező nyilatkozat alapján s csak gyámhatósági jóváhagyással fogadható örökbe.

### Az örökbefogadási szerződés alakja.

Az örökbefogadás írásbeliséget követelő családjogi jogügylet ; bizonyos mértékig alakilag

és tartalmilag kötött szerződéssel, melyben mintegy a gyermekkéfogadás tényét, az örökbefogadott jövőendő családi állását fektetik le a szerződő felek.

A szerződésben, az előző részben fennforgó esetek szerint, az örökbefogadó, az örökbeadó és az örökbefogadott személy, vagy személyek szerepelnek .-

Maga az örökbefogadási szerződés bizonyos alakságokat is kíván.

Igy a nagykoru örökbefogadása iránt kötött szerződés közokiratba / közjegyzői okirat / foglalandó, vagy legalább a névaláírások hitelesítendő, míg a kiskorúak örökbefogadása iránt kötött szerződés magánokiratba, esetleg az árvaszék által megbízott előadó, vagy főszolgabíró előtt felvett jegyzőkönyvbe is foglalhatók, mely utóbbi esetben a szerződést, illetve jegyzőkönyvet az árvaszék által kiküldött előadó, illetve szolgabíró és a jegyzőkönyvvezető is aláírja./ 3546/1884 I.M. VIII és

IX pontjai. /

A kiskorúak örökbefogadása iránt kötött szerződések, minthogy ezek külön elbírálás alá is esnek / megkivántatván érvényéhez, kötelező voltához a gyámhatósági jóváhagyás /, kiemelve megemlítem, hogy itt a közokirat jelleget az a tény pótolja, hogy a szerződő felek, illetve maga a kiskorú is, ha már serdült korban van, a szerződésre nézve, ha az nem a gyámhatóság, vagy főszolgabíró előtt kötött, azok által külön - külön személyesen is meghallgattatnak, vajon célszerűnek, előnyösnek tartják e azt a kiskorúra nézve. / 3546/1884 I.M. VII. pontja /.

Megemlítem azonban, hogy a szerződő felek bármelyike meghatalmazott által is megkötheti a szerződést, azonban a meghatalmazottnak oly különös meghatalmazással kell birnia, mely a kötendő szerződés egész szövegét magába foglalja, s e meghatalmazás közokirat, vagy hitelesített magánokirat

legyen. / 43.270/1883 I.M./

A kiskorúak érdekében kötendő örökbefogadási szerződésekkel kapcsolatban, külön igazságügyi rendelet intézkedik / 3546/1884 I.M./, mely szerint a kiskorúakat érintő örökbefogadás csak az örökbefogadandó kiskorú törvényes képviselőjével kötött szerződéssel történhetik, s e képviselőt mellőzése érvénytelenségi ok. Ha azonban az atya nem él, vagy az örökbefogadott kiskorú törvénytelen születésű, a szerződés anyjával, mint természetes és törvényes gyámjával, ha pedig az atyai hatalom felfüggesztetett, vagy a szülők egyike sem él, akkor az árvaszékileg kirendelt gyámmal kötendő meg.

Ha az örökbefogadó egyuttal gyámja az örökbefogadandónak, ez utóbbi részére az 1877 évi XX. t.c. 30 §. a./ pontja alapján gondnok rendelő ki és a szerződés ezzel kötendő meg. / 3546 - 1884 I.M. III. pontja./

A közgyám, - mint ilyen - nincs joga-

sítva a kiskoru örökbefogadandó nevében az örökbe-  
fogadási szerződést megkötni, mert az 1877 évi XX.  
t.c. 68 és 170 §-ai értelmében a közgyám csak helyet-  
tesíti a gyámot, és azon ideig, míg a gyám működé-  
sét megkezdhetné, a halaszthatatlan gyámi teendőket  
hivatalból teljesíti; az ellen azonban nem forog  
fenn törvényes akadály, hogy a közgyám rendeltessék  
ki az örökbefogadandó gyámjául és mint ilyen a szer-  
ződés kötésére jogosult. / 3546/1884 I.M. IV. pont/.

Ha lelelenc örökbefogadása van tervbe  
véve, akinek szülei, születési helye, ideje, vallá-  
sa stb. ismeretlenek, akkor a kiskoru részére ki-  
rendelt gyámmal történik a szerződés megkötése, aki  
aztán köteles a kiskoru utóanyakönyveztetéséről  
és esetleg megkereszteltetéséről is gondoskodni.  
/ 1877 évi XX. t.c. 90 §./

Ez esetben az örökbefogadó és az örök-  
befogadott közötti korkülönbségek hozzávetőleges  
megállapítása végett azon adatok, amelyekből a gyer-

mek valószínű életkorára lehet következtetni, köz-  
hitelű alakban igazolandók. / 29,280/1890 B.M.H./

Az örökbefogadási szerződés tartalma.

Az örökbefogadási szerződés, mint már  
mondottam, tartalmi szempontból is bizonyos mérté-  
kig kötve van.

Belefoglalandók az örökbefogadási szer-  
ződésbe mindazon jogok / öröklési jog, névát ruhá-  
zás stb./, melyeket az örökbefogadó az örökbefoga-  
dottra és ez utóbbinak törvényes képviselője az ö-  
rökbefogadóra / atyai hatalom, gyámság stb./ átru-  
ház.

Az örökbefogadás lényeges jogi következe-  
ménye lévén az, hogy az örökbefogadott épp oly tör-  
vényes öröklési jogot nyer az örökbefogadó után,  
mintha annak törvényes leszármazója lenne, ennek,  
mint az örökbefogadó által tett kijelentésnek benne  
kell foglaltatni a szerződésbe. Ezt a jogot azán

feltételhez kötni, vagy éppen kizárni nem lehet, csupán oly korlátozásoknak van helye, melyek a törvényes gyermekkel szemben is fennállanak.

Az örökbefogadási szerződésben az örökbefogadó családi azaz vezeték nevét átruházhatja az örökbefogadottra, de az átruházást mellőzheti is.

Nem köthető ki a szerződésben, hogy az örökbefogadott az örökbefogadott vallására térjen át / 25.972/1906 B.M. /

Kétségtelen lévén azonban, hogy miután az örökbefogadott az örökbefogadás után is a vallás avagy a vallásváltoztatás szempontjából a törvényes törvényesített, vagy a házasságon kívül született gyermekekre fennálló szabályok hatálya alatt áll, rájuk a vérszerinti szülők áttérése, vagy a törvényesítés, avagy az atyai elismerés kihat.

Nem köthető ki a szerződésben az sem, hogy az örökbefogadott a vérszerinti szülei után a törvényes öröklési jogot elveszti, mert az örök-

befogadás ténye az örökbefogadott és családja közötti vérségi kapcsolatot és az ezen alapuló jogviszonyt nem szünteti meg.

Nem igényelheti az örökbefogadó az örökbefogadottal szemben mindazon jogokat, melyek a szülői és gyermeki viszounál fogva ugy a személyi, mint a vagyoni kérdésekből folynak. Így nem illeti meg az örökbefogadott után a törvényes és vérszerinti atya jogosultságával szemben az öröklési jog, mert az örökbefogadás tényéből csupán csak egyoldalú öröklési jog keletkezik az örökbefogadó szülő vagy szülők után az örökbefogadott javára.

Viszont, különös tekintettel a kiskorúakra, annak vérszerinti atyja és törvényes képviselője nem mondhat le mindazon kötelezettségekről, melyek őt, mint atyát terhelik, mert ezek az örökbefogadás ténye ellenére is fennmaradnak.

Ha a szerződés másként nem rendelkezik úgy az örökbefogadó az örökbefogadott kiskorú felett

atyai hatalmat, illetőleg t. és t. gyámságot szerez.

A névát ruházásra vonatkozólag minden körülmények között határozottan kell intézkedni a szerződésben. Nevezetesen az örökbefogadott megtartja e eddigi családi nevét, vagy pedig annak elhagyásával kizárólag az örökbefogadó családi nevét nyeri, vagy azt saját nevével / eléje, vagy utána / együtt fogja használni.

Szükség van erre, mert a névát ruházás jogrendszerünk szerint nem szükségszerű következménye az örökbefogadásnak.

A névát ruházásra vonatkozólag megemlítem még, hogyha házastársak fogadnak örökbe csak a férj ruházhatja át családnevét.

Örökbefogadó nő akár férjes, akár özvegy az örökbefogadottira csupán születési családnevét ruházhatja át, mert utóbbi esetben ő elhalt férje nevét csupán ideiglenesen, netáni újabb férjhezmeneteléig viseli / 3546/1884. I.M. V. és VI. pont /

Az örökbefogadási szerződés kormányhatósági megerősítése.

Az előzőekben lefektetett alapelvek szerint elkészített szerződést az örökbefogadás iránti kérvénnyel, ha az örökbefogadott nagykorú az Igazságügyminiszternél, ha pedig kiskorú, vagy gondnokolt az illetékes árvaszéknél kell benyújtani, mely aztán a 3546/ 1884 I.M. sz. rendelet értelmében jár el.

Az örökbefogadás iránti kérvényhez csatolni kell :

1./ a szerződés három példányát, illetőleg, ha a királyi közjegyző előtt kötött, a közjegyzői okiratba foglalt szerződés három hiteles kiadványát;

2./ az esetleges optálási nyilatkozatok

3./ ha az örökbefogadó külföldi születésű, igazolandó a magyar állampolgársága;

4./ az örökbefogadott születési anya-

könyvi kivonata;

5./ az örökbefogadó, vagy örökbefogadók születési anyakönyvi kivonata;

6./ ha az örökbefogadók házastársak, ezek házassági anyakönyvi kivonata;

7./ ha nő fogad örökbe és férjes, özvegy, vagy elvált, házassági, férje halotti anyakönyvi kivonatát, illetőleg a házassági bontó per ítéletét ;

8./ az elhalt szülő, vagy ha azok egyike sem élne, úgy azok halotti anyakönyvi kivonatát.

Megjegyzendő, hogy az örökbefogadók házassági anyakönyvi kivonata nem pótolja a születési anyakönyvi kivonataikat. Halotti anyakönyvi kivonatot ellenben pótol a holtta nyilvánító végzés.

Különös tekintettel a kiskorúakra az örökbefogadás iránti kérvényhez csatolni kell az előbb említetteken kívül :

1./ a felek, esetleg az apa, az anya

és a kiskoru, ha már serdültkoru, kihallgatásáról készült jegyzőkönyveket is;

2./ ha a kiskoru törvénytelen származásu, becsatolandó az édesanya születési anyakönyvi kivonata is;

3./ a gyám által képviselteknel a gyámi rendelvénny.

Itt megjegyzendő, hogyha a szülők élnek, de nem ők a törvényes képviselők, melléklendők a kérvényhez még az atyai hatalom, illetve a t. és t. gyámság megszüntetésére, felfüggesztésére, illetőleg a t. és t gyámi tisztéből való elmozdítására, vagy kizárására vonatkozó árvaszéki határozatok.

Mint már említettem a felek - ha nagykoruakról van szó - az örökbefogadás okmányait az Igazságügyminiszterhez közvetlenül is beterjesztetik, mert ők a felelősek, hogy a szerződést megfelelően szereljék fel és a szerződés maga mind alaki, mind anyagi érvény szempontjából helyesen legyen

megkötve / 42340/1889 I.M. /.

A kiskorúak örökbefogadása esetén azonban mint már említettem a kellőleg felszerelt kérvényt az illetékes gyámhatósághoz, árvaszékhez, kell beadni, mely azt a lentebb tárgyalt megvizsgálás és gyámhatósági jóváhagyás után az Igazságügyminiszterhez felterjeszti.

A megerősítést azután az Igazságügyminiszter mondja ki, s határozatát leiratban egyidejűleg közli nagykorú személyek szerződése esetén a törvényszékkel, kiskorú örökbefogadása esetén a felterjesztő árvaszékkel, akik aztán a leirat szerint hivatalból járnak el.

A miniszteri leirat a megerősítésre, a szerződés példányainak megerősítő záradékkal való ellátására, egy - egy példányának a szerződő felek részére való kikézbcsítésére, a szerződés egy példányának az iratok között való megőrzésére, valamint a szükségtelen iratok visszaadására és a névváltoz-

tatás anyakönyvi keresztülvezettetésére tartalmaz utasítást.

Megjegyezzük itt, hogy külföldi örökbefogadása esetén az örökbefogadás és névváltoztatás anyakönyvi feljegyzése végett az Igazságügyminiszter keresi meg a külföldi állam illető hatóságát, feltéve, hogy a nemzetközi jog értelmében ily feljegyzésnek vagy megkeresésnek az illető állammal szemben helye van .

A kormányhatósági megerősítés adminisztratív funkció lévén, ez a szerződésnek csak akkor érvényességi kelléke, ha azt a felek kikötötték.

A megerősítés tehát tulajdonképpen tanusítvány arról, hogy az örökbefogadás az előirt törvényes rendelkezések szerint jött létre. Ez kölcsönzi aztán a szerződésnek azt az erőt, melynek értelmében a szerződés minden kívülálló harmadik személlyel szemben feltétlen joghatállyal bír. Ez

sem szünteti meg azonban az érdekelt felek megtámasztási jogát, eredeti, vagy később beállott érvénytelenség alapján.

A megerősítés elutasítása esetén azonban, éppen az előbb mondottak alapján, ha a szerződéshez valamelyik fél ragaszkodik, úgy jogvita esetén annak érvénye felett csak a bíróság dönthet.

/ 2835/1921 I.M. sz.r. /

Szintén polgári per útjára tartozik a szerződés érvényének eldöntése akkor is, ha a megerősítés előtt az egyik fél attól eláll, ellenben a másik fél ahoz ragaszkodik / 36,946/1920 I.M./. Ilyenkor az Igazságügyminiszter a kormányhatósági megerősítést mellőzi, s a feleket a peres eljárás lefolytatására utasítja.

A kormányhatósági megerősítésnek többféle és többrendbeli akadálya is lehet.

Ilyenek, hogy csak a leglényegesebbeket említsem:

1./ a nem törvényszerű képviselet, mely kérdés lényegében a kiskorúak örökbefogadását érinti.

A képviselet törvényszerűtlen, ha nem az anyakönyvi kivonattal igazolt atya, vagy nem a gyámnevező-, vagy rendelő határozattal igazolt t. és t. gyám, vagy kirendelt gyám járt el, vagy ha az is járt el, de a gyámnevezés később történt, mint a szerződés megkötése. Törvényszerűtlen a képviselet az utóbbi esetben, mert gyámság csak gyámhatósági intézkedés alapján vehető át, így joghatályosan csak a megerősített vagy kirendelt gyám nyilatkozhatik, már csak azért is, mert az örökbefogadás rendszerint nem tekinthető oly halaszthatatlan teendőnek, melyet a nevezett gyám és az anya gyámhatósági intézkedés előtt is megtehet / 1877 évi XX. t.c. 66, 67 és 87 §./.

2./ A szerződés tartalmilag hibás, amikor - mint már előbb is említettem - oda nem

való intézkedések vétetnek be, vagy oly jogi előfeltételek maradnak ki belőle, melyekkel, illetve amelyek nélkül örökbefogadási szerződés nem jöhet létre.

3./ A szerződés alakilag hibás, amikor az örökbefogadási szerződésen nincs kelet, tanu, aláírás, a szöveg nem világos, nem áttekinthető, törlések vannak benne, vagy pedig kiskoru örökbefogadása esetén a szerződő felek s esetleg a serdültkoru meghallgatása nem az árvaszék vagy főszolgabíró előtt történt.

4./ Alanyi hiányossága a szerződésnek, - ami szintén akadály a megerősítésnek - ha az örökbefogadó és örökbefogadott között a megkívánt 16, illetve indokolt és kivételes esetben a minimális 12 évi korkülönbség nincsen meg.

Kiskorúak örökbefogadásával kapcsolatos,  
s a kormányhatósági megerősítést megelőző gyámható-  
sági eljárás, és annak előfeltételei.

Mint már előbb is említettem a kiskorúakat érdeklő örökbefogadás kormányhatósági megerősítés előtt gyámhatósági jóváhagyásra szorul, mely érvényességi kellék lévén, anélkül az örökbefogadási szerződés kormányhatósági megerősítést nem nyer.

A kiskorúak örökbefogadása csak a törvényes képviselővel köthető érvényesen, akinek az 1877 évi XX. t.c. 15, 87, 20 és 113 §§-ai és a 3546/1884 I.M. sz. rendelet szerint kötelessége a gyámhatóság jóváhagyását kikérni.

Miután a törvényes képviselőre vonatkozólag már az örökbefogadási szerződés alaki keltekeinek tárgyalásánál és a későbbiek folyamán kitérttem, itt csupán a 3546/1884 I.M. sz. rendelet

VII. pontja szerint kívánt meghallgatásokkal kapcsolatban azt jegyzem meg, hogy a kiskoru törvényes képviselőjén és a serdültkoru, valamint az örökbe fogadó meghallgatásán kívül, ha a törvényes képviselő valamely okból nem az apa, vagy az anya, - miután a gyámi törvény és a házassági törvény szelleme is az, hogy a kiskorúak fontosabb ügyeiben a szülők is meghallgattassanak és nyilatkozataik gyámhatóságilag mérlegeltessenek - a fennálló jogszabályok kifejezett rendelkezése nélkül is éppen az előbb említettek alapján indokolt.

Indokolta a meghallgatás már csak azért is, mert az anyának akkor is jogában áll azt kívánni, hogy gyermeke az ő gondozásába hagyassék és gyermeke ügyeiben meghallgattassék / 1877 évi XX. tc. 37 §./, ha az atya nevezett gyámot, vagy ha - kizáró okok esetét kivéve / 43, 44 §§./- gyámi tisztéből ki lett mozdítva.

Az atya meghallgatása is indokolt, még

atyai hatalma felfüggesztése esetén is, mert az atyai hatalom ilyenkor csak szünetel, de nem szűnik meg. / 1877 évi XX. t.c. 23 §./.

A meghallgatásokkal kapcsolatban miután annak módját említett helyen szintén ismertettem, e helyen csupán az 57,348/1886 B.M. rendelet utasításai szerint, annak céljára kívánok kitérni.

Mint már tudjuk az örökbefogadás az egyén családi állásának szabályozása, mely szabályozás a gyermek szüleitől illetve törvényes képviselőjétől függ legnagyobb részben, mert a szülőket nem lehet kényszeríteni gyermekük örökbeadására még akkor sem, ha a kiskoru az örökbefogadás által aránytalanul előnyösebb helyzetbe kerülne. De viszont az örökbeadás,illetőleg örökbefogadás célja lévén, hogy a gyermek megélhetése, jövője biztosítva legyen azáltal, hogy jobb anyagi helyzetbe s természetesen megfelelő környezetbe kerüljön. A szerződő felek tehát meghallgatandók az örökbefogadás céljára,

indítóokaira, részleteire / 3546/1884 I.M. VII.pontja /.

Irányadó a felek, s így a serdültkoru meghallgatása gyámhatósági jóváhagyás szempontjából különösképpen szért is, mert a felekkel való személyes érintkezés, a szándékolt örökbefogadás előzményei s körülményei, valamint elhatározásuk indokai iránti kikérdezésük folytán juthat csak az illetékes hatóság azon helyzetbe, hogy teljes bizonyossággal megítélheti, vajon komoly és dicséretes e a felek szándéka, tiszta e céljuk, előnyös lesz e az örökbefogadás a kiskorura nézve s így megadandó, vagy megtagadandó e a kért jóváhagyás. - Amint látjuk tehát ez is mintegy előfeltételét képezi a gyámhatósági jóváhagyás megadásának.

Itt megjegyzem még azt, ha kirendelt gyám szerepel az örökbefogadásnál, s a gyámul való nevezés később történt, mint amely időben a kirendelt gyám már esetleg előbb aláírta a szerződést,

öt újra meg kell hallgatni / 1877 évi XX. tc. 87 §/

A gyámhatóság feladata az örökbefogadási szerződést jóváhagyás előtt a fentebb említeteken kívül mind alakai, tartalmi, mind pedig a szerződés alanyai tekintetében felülvizsgálni a tekintetben, hogy a szerződés jogilag megállhat e és kormányhatósági megerősítést nyerhet e, mert nem érdeke a kiskorunak, hogy érvénytelen, vagy érvényteleníthető ügyletek alanyai legyenek.

A jóváhagyás megadásának kérdésében az általános illetékesség szerinti árvaszék hivatott dönten. Minden esetre a jóváhagyás megadásáig illetve megtagadásáig, ha csak határidő kikötve nincs az önjogu szerződő fél kötve van. Gyámhatóság az önjogu fél esetleges visszalépését figyelembe venni nem tartozik, - s ha a kiskorunak érdeke, úgy a szerződést jóváhagyhatja - a visszalépő fél azonban a vitát az Igazságügyminiszter, illetőleg a polgári bíróság előtt eldönteni jogosult.

Az árvaszék aztán a szerződést, ha az a fennálló jogszabályok szerint jött létre s az előirt szempontoknak megfelel és kellőleg fel van szerelve, mint gyámhatóság jóváhagyja, s a jóváhagyó záradékot a gyámhatósági jóváhagyó határozat jogerőre emelkedése előtt az örökbefogadási szerződés mindhárom példányára rávezeti, és az ügyiratokat a m. kir. Igazságügyminiszterhez terjeszti fel abban az esetben, ha a gyámhatóság az örökbefogadási szerződést az összes érdekeltek kijelentett akaratával egyezően, esetleg az érdekeltek kérelme értelmében hagyta jóvá, és ha ahhoz az árvaszéki ügyész is hozzá járult / 25,000/1917 I.M /, ellenkező esetben a jogerő bevérandó.

### Az örökbefogadás jogi kihatása.

Az örökbefogadás tényének jogi kihatása főleg az örökbefogadott öröklési joga tekintetében bir kiváló jelentőséggel.

Az örökbefogadás ellenére fennáll továbbra is az örökbefogadott vérségi összeköttetésen alapuló minden joga, így a vérszerinti rokonságával szemben megilleti a törvényes öröklési jog, miután az örökbeadók az örökbefogadók javára nem mondhatnak le az öröklési jogról ; de egyuttal megszerzi viszonyosság nélkül az öröklési jogot az örökbefogadók után, ezek hagyatékára, tekintet nélkül a már létező többi gyermekre, de ezt a jogot nem szerzi meg az örökbefogadó vérszerinti rokonaival szemben, mert az örökbefogadók csupán saját személyükig közvetítik a rokonságot az örökbefogadott gyermekekre nézve.

Éppen ezért örökbefogadó apja jogán az örökbefogadott, előbbinek később elhalt szülei után törvényes osztályrészre vonatkozó igényét nem érvényesítheti, de érvényesítheti ezen jogát az örökbefogadó hagyatékával szemben, sőt jogosítva van az özvegyi jog korlátozását is kérni / P.H.T. 812

1227/1923./ .

Az örökbefogadott ezen jogának azonban mégis vannak korlátai. Az örökbefogadásnak nem lévén u.i. visszaható ereje az örökbefogadó szülőknek az örökbefogadás előtti jogügyleteire, ezért az örökbefogadott sikerrel csupán az örökbefogadás után létrejött ajándékozást támadhatja meg kötelesrész címen. - Továbbá, ha az örökbefogadáskor fennálló házasságból gyermekek származtak volna, a kötelesrész arányának meghatározásánál az örökbefogadott gyermeket számításon kívül kell hagyni / C. 708/1921./.

Az örökbefogadott törvényes öröklési joga mégis csak akkor vonható el, ha fennállnak vele szemben az örökségből való kitagadás, vagy az örökségre való érdemtelenség törvényes feltételei.

Az örökbefogadás az örökbefogadottnak csak az örökbefogadás után született ivadékaira hat ki. / C. 2527/1918 /.

Mint már említettem az örökbefogadás

ellenére is fennmarad az örökbefogadott vérségi köteleken alapuló minden joga, így vérszerinti szüleivel szemben sértetlen marad a tartás és nevelésre irányuló igénye is / 48,346/1890 I.M. / .

Igy, bár elsősorban az örökbefogadó köteles az örökbefogadott tartásáról, neveléséről gondoskodni, azonban ha az örökbefogadó, vagy örökbefogadók képtelenek az örökbefogadott eltartására, eltartási igénye feltámad vérszerinti felmenőivel szemben.

Feléled a természetes atya tartási kötelezettsége is, ha az örökbefogadó az örökbefogadottról gondoskodni nem tud.

Az örökbefogadott gyermeket családi pótlék ugyan nem illeti / 1912 évi XXXV. t.c. 3 §./, de nem veszti el örökbeadó szülője után a nevelési járulékra vonatkozó igényét / 48,346/1890 I.M./ .

Kihatással van továbbá az örökbefogadás a honosításra, az örökbefogadásnál szereplő felek

közötti tanuzási kötelezettségre is, miután az súlyosbító körülményt képez bizonyos bűncselekményeknél, s kizáró ok gyanánt szerepel bizonyos közhivatalokban az örökbefogadó felek közötti együttműködés szempontjából.

Igy az 1879 évi L. t.c. 8 §-ban foglaltak szempontjából, könnyítést jelent a honosításnál, mert ha a honosítás iránt folyamodót magyar állampolgár fogadja örökbe, vele szemben el lehet tekinteni az ott felsorolt feltételek közül az 5 évi itt tartózkodás, vagyon, keresetforrás és adózás igazolásától.

Ezzel kapcsolatban a községi illetőségre nézve megjegyzem, hogy az örökbefogadott kiskorú az örökbefogadó községi illetőségét követi / 1886 évi XXII t.c. 6 §. /.

A tanuzással kapcsolatosan az 1911 évi I. t.c. 299 §-a és az 1896 évi XXXIII. t.c. 205 §-a rendelkezései alapján megtagadható a tanuzás örök-

befogadó szülő, vagy örökbefogadott gyermekkel szemben .

Hozzá tartozónak minősíti a B.T.K. 77, és 78 §-a az örökbefogadót és az örökbefogadottat, éppen ezért az örökbefogadási jogviszonyban lévők között bizonyos bűncselekményeket súlyosabb elbírálás alá von.

Kizárja az együttműködést az örökbefogadási jogviszony örökbefogadott és örökbefogadó között bizonyos közhivatalokban / 1891 évi XVII. t. c. 41 - 43 §. a bíróságoknál /, és más bizalmi funkciókban / pl. 1897 évi XX. t.c. 50 §. a pénztáraknál / .

A fentieken kívül, különös tekintettel a kiskorúakra, az örökbefogadás kihat azok törvényes képviselőjére, kihatással van ezenkívül azok házasságkötésére.

Lássuk előbb az örökbefogadás jogi kihatását a kiskorúak törvényes képviselőjére :

Az örökbefogadás által a kiskoru törvényes képviselője, illetve az örökbefogadó atyai hatalma az örökbefogadó atyára, míg a t. és t. gyámság az örökbefogadó anyára száll át. / 1877 évi XX. t.c. 15 és 36 §. /.

Ez utóbbi az egyetlen tényállás, amelyben a gyám nem szorul gyámhatósági megerősítésre, kinevezésre / gyámügyi tv. 70 § /, mert azt az örökbefogadásra vonatkozó gyámhatósági jóváhagyásban rejlő intézkedés már feleslegessé teszi.

A házassági jog szempontjából az örökbefogadás jogi következménye, hogy míg az örökbefogadás felbontva nincs, beleegyezésre jogosult szülő az örökbefogadó / házassági tv. 9, 131 §§. /.

Házassági akadályként is jelentkezik, amennyiben tilos az örökbefogadó és örökbefogadott, valamint vérszerinti leszármazói között a házasságkötés / H.T. 18 §. /, azonban szintén csak teljes örökbefogadás esetén. Nem teljes örökbefogadás ese-

tén - ennek jelentősége csak a kiskorúakra nézve van - az örökbefogadás házassági jog szempontjából figyelembe nem jön / H.T. 131 §. / .

### Az örökbefogadási szerződés joghatálya.

Mint már említettem, az örökbefogadási szerződés kötelező hatálya a szerződés megkötésének időpontja, hacsak erre vonatkozólag kezdő időpontul külön kikötve nincs a gyámhatósági jóváhagyás és a kormányhatósági megerősítés.

Ugyanis kiskorú örökbefogadása esetén a nagykorú szerződőfélre az előbb előadottak, a kiskorúra pedig kezdő időpontul a gyámhatósági jóváhagyás időpontja irányadó, mégpedig ex tunc, mert a gyámhatósági jóváhagyás, ellenkező kikötés hiányában a kiskorút már a szerződéskötés napjától kezdve jogosítják az összes előnyök élvezetére.

Ez a gyámhatósági jóváhagyás jogi természetéből folyik, valamint az a hivatalos állásfog-

lalás, hogy sem az örökbefogadó halála, sem a cselekvőképességnek időközben történt megszűnése nem gátolja a jóváhagyást, valamint a megerősítést sem.

Az örökbefogadási szerződés joghatályát az utóházasság megszünteti, mert törvényes gyermek nem lehet szüleinek örökbefogadott gyermeke.

Más által örökbefogadott gyermek kir. leirattal történt törvényesítése esetén - az 1920-as éveket megelőző joggyakorlatban - azonban az örökbefogadás joghatálya fennmaradt, ha ez esetre a felek megegyeztek / I.M. 1909. I. 227. sz. /.

Az örökbefogadási szerződésbe foglalható  
speciális rendelkezések.

1. / néváttruházás,
2. / nemesség és
3. / főrendiházi tagság.

1./ Mint már tudjuk, az örökbefogadási szerződésben az örökbefogadó családi neve az örökbe-

fogadottra át is ruházható, de az átruházás mellőzhető is.

Azon esetben, ha a megerősített örökbefogadó szerződésben a szerződő felek az örökbefogadott által viselendő családnév tekintetében semmiképpen sem intézkednek, néváttruházás nem történik, s az örökbefogadott az örökbefogadás után is saját családi nevét fogja használni.

Ha pedig a szerződő felek csak aképpen intézkednek, hogy az örökbefogadó a saját családi nevét átruházza, az örökbefogadott pedig az átruházást elfogadja anélkül, hogy magát arra kifejezetten kötelezné, hogy saját családi nevét leteszi, ilyen esetben az örökbefogadó családi neve mellett a saját családi nevét viselni nemcsak joga, de egyenesen kötelessége is.

Arra nézve, hogy az örökbefogadott milyen családi nevet viseljen, ezek szerint minden egyes esetben a kifejtettek kapcsán a kormányható-

ságilag jóváhagyott és záradékolt örökbefogadási szerződés, illetőleg a jóváhagyó Igazságügyminiszeri leirat tartalma az irányadó / 22.246/1889 I.M./.

Az örökbefogadandó kiskoru az örökbefogadó apa családnevét egymagában csak abban az esetben van jogosítva viselni, ha a törvényes képviselője a születési családnév elhagyásába kifejezetten beleegyezett.

Aki nevét örökbefogadással nyerte, azt az örökbefogadóval kötött pótszerződés nélkül nem változtathatja meg, de névátruházás nélküli örökbefogadás esetén az örökbefogadó hozzájárulása nem szükséges.

2./ A nemesség örökbefogadás általi át ruházására már a Hármaskönyv I. R. 8.c. is tartalmaz intézkedést, mondván " Más módon is lehet valaki nemessé : örökbefogadás útján ; t.i. mikor valamelyik ur vagy nemes valamely parasztot, vagy nem nemest fiaként örökbefogad és fekvő jószágainak

utódjává és örökösévé rendel, ha az ilyen örökbefogadáshoz a királyi jóváhagyás járul, az a nem nemes és annak fiai igazi nemesek számba jönnek."

A férfi örökbefogadó nemességének átruházása esetén, ha a szerződés királyi jóváhagyást is nyert, az örökbefogadó nemessége az örökbefogadott fiura és leányra egyaránt átszáll. - Az örökbefogadó nő nemessége azonban sem az örökbefogadott fiura, mégkevésbé az örökbefogadott leányra át nem ruházható / 5250/1891 I.M. / .

Itt megjegyzem, ha a nemesség átruházásáról van szó, az Igazságügyminiszter az iratokat a nemesség kérdésében való nyilatkozat, majd királyi jóváhagyás végett a Belügyminiszterhez teszi át.  
/ A nemességnek örökbefogadás által való átruházása ma szünetel /.

3./ Minthogy az 1885 évi VII. t.c. 2. §-nak c./ pontjában foglalt szabály szerint a hercegi, grófi, bárói cím adományozása a főrendiházi

tagsági jog adományozását nem foglalja magába, az örökbefogadással az örökbefogadó családjának örökös főrendiházi tagsága csak akkor száll át az örökbefogadottra, ha Ő Felsége a szerződés jóváhagyásakor a főrendiházi tagságot is külön adományozta / 47,179/1900 I.M. / . -/Ma ez is szünetel/.

### Külföldi örökbefogadása.

Mint már a bevezetőrészen említettem a magyar jogrendszer nem zárja ki annak lehetőségét, hogy a külföldre vonatkozó örökbefogadási szerződés a magyar kormányhatóság által megerősítették oly esetben, ha az örökbefogadott külföldi önjogu és az örökbefogadó magyar állampolgár.

A kir. Igazságügyminiszter u.i. általában a megerősítést csak oly szerződések felett gyakorolja, melyeknél magyar állampolgár az örökbefogadó.

Az ilyen örökbefogadási szerződés

azonban - ha a magyar jog kívánalmai szerint készült -  
hatályos lehet nálunk akkor is, ha csak külföldi  
kormányhatóság részéről nyert megerősítést, mert a  
magyar kormányhatósági megerősítés - mint már emli-  
tettem - nem érvényességi kellék.

Külföldi örökbefogadása esetén, ha az  
örökbefogadott kiskoru, a magyar gyámhatóságnak be-  
avatkozási joga nincs, azonban kötelessége a fele-  
ket kioktatni és azoknak utbaigazitásokat adni.

Ezzel szemben magyar állampolgár kisko-  
runak külföldi által történt örökbefogadása esetén  
gyakorolnia kell a jóváhagyási jogkört, mert az  
ilyen örökbefogadás nálunk joghatályos a magyar  
gyámhatóság jóváhagyása nélkül akkor sem lehet, ha  
azt esetleg a külföldi hatóság megerősítette .  
/ 1877 évi XX. t.c. 20, 113 §§. /.

Megállapíthatjuk tehát, hogy ugy az  
örökbefogadóra, mint az örökbefogadottra a saját  
házajuk különleges és általános jog és cselekvőké-

pességi szabályai az irányadók, s annak megtartása az örökbefogadás érvényességi kelléke, tehát annak fennforgását, illetve megtartását a kir. Igazságügyminiszter vizsgálat tárgyává teszi; mely szabályok fennállanak a magyar gyámhatóságokra is, ha magyar állampolgár kiskoru külföldi által történő örökbefogadásáról van szó.

E szabály alól az 1925 évi VI t.c. rendelkezése szerint eltérés mutatkozik, amennyiben az örökbefogadott hazai jogát kell tekintetbe venni oly esetben, midőn azon állam törvényei, melynek az örökbefogadott állampolgára, a beleegyezésre és a szükséges jóváhagyások tekintetében az örökbefogadó hazai jogától eltérnek. / Lásd Románia. /

Ismeretlen, vitás, vagy kettős állampolgárság esetén a magyar jogot kell alkalmazni a Magyarországon élő és szerződő külföldre, s ilyen esetben, ha kiskoru az érdekelt a lakóhely szerint illetékes gyámhatóság jár el.

A külföldit érintő örökbefogadási szerződés alakiságai tekintetében, vagy a szerződés kötésének helye, vagy pedig a hazai jog az irányadó.

Az örökbefogadás anyakönyvezése.

Ha valakinek, örökbefogadás és az azzal kapcsolatos névátruházás által, családi állapotában változás áll elő, ezen körülménynek az okiratok bemutatása alapján, megkeresésre, vagy hivatalból történő anyakönyvi feljegyzése iránt, - ha oly szerződésről van szó, mely kormányhatósági megerősítésre szorul - az Igazságügyminiszter, - ha pedig királyi jóváhagyás alá tartozó szerződésről van szó - a Belügyminiszter intézkedésére a kir. törvényszék, illetve az árvaszék intézkedik.

Ismételten megjegyzem azonban, hogy külföldi örökbefogadása esetén mindezek anyakönyvi feljegyzése iránt a külföldi honos illetékes hatóságainál viszonyosság esetén, vagy ha a nemzetközi

jog értelmében ennek lehetősége van, maga az Igazságügyi miniszter intézkedik.

Az örökbefogadás feljegyzése, valamint a családnév kiigazítása a születési, sőt ha házasságban élő egyénről van szó, a házassági anyakönyvtólagos bejegyzések és kiigazítások rovatában is, a miniszteri rendelettel megállapított szöveggel történik.

E körülmények azonban nemcsak a közvetlen érdekeltek, hanem a családi nevet viselő esetleges leszármazók születési és házassági anyakönyveiben is feljegyzendők. / 80,000/1906. B.M. 106. §. / .

Az örökbefogadás megszűnése, illetve a  
szerződés felbontása.

Jogrendszerünk az örökbefogadási szerződést jogérvény tekintetében más, a kötelmi jog körébe tartozó szerződésekkel veszi egyenlő elbi-

rálás alá..

E szerint az örökbefogadási szerződés is felbontható, mégpedig vagy az érdekeltek megegyezésével, vagy perrel.

Peren kívül - kiskoru, vagy gondnokolt részéről - az örökbefogadási szerződés csak az érdekelt törvényes képviselőjének gyámhatóságilag jóváhagyott beleegyezése alapján bontható fel. Gyámhatóság ilyen esetben érvényesen csak akkor járulhat hozzá a felbontáshoz, ha az örökbefogadási jogviszony további fenntartása az érdekeltre vagy anyagi szempontból káros, vagy pedig testi épségére nézve veszélyes.

Az Igazságügyminiszter a szerződés felbontását csak tudomásul veszi, - ahoz u.i. kormányhatósági megerősítés nem szükséges, - s nem bírálja és így nem határoz a felbontás körül felmerült vitás kérdésekben sem.

A kir. Kuria 5327/1905. sz. döntése

szerint az örökbefogadási szerződést eredeti érvénytelenség, vagy kitagadási ok címén perben megtámadni csak az örökbefogadó örökhagyó, mint egyik szerződő fél jogán lehet, s csak akkor, ha a megtámadás joga az örökhagyót is megillette volna, miért is azon nőt, ki férje után öröklési jogáról lemondott, ez a jog nem illeti meg.

A magyar magánjogi törvényjavaslat 221 §-a a megtámadást a szerződő felek legszemélyesebb jogává teszi, s ezért az örökbefogadási szerződésnek durva hálátlanság címén való felbontását az örökhagyó, vagy az örökbefogadott halála után kizárja / 224 §. / .

Az örökbefogadási szerződés érvényének megtámadására, az eredeti érvénytelenségen kívül csak az örökségből kitagadásra is alkalmas okok érvényesíthetők eredményesen. - Ilyen ok például az, ha az örökbefogadott testi épségét veszélyezteti az örökbefogadás által a szerződő felek között létre-

jött jogviszony további fenntartása ; vagy, ha az örökbefogadott durva becsületsértést követ el az örökbefogadójával szemben; avagy az örökbefogadott leány erkölcstelen életet folytat.

Megszűnik az örökbefogadási szerződés továbbá akkor is, ha az örökbefogadott a szerződés megerősítése előtt meghalt; ilyenkor a szerződés meg sem erősíthető, mert a szerződés célját veszítette .

Nem szűnik meg ezzel szemben az örökbefogadó halálával, ha a szerződést az elhunyt kötötte, annak a szerződés tartalmáról tudomása volt és annak vagyonát mások még el nem örökölték / 1112-1909. I.M. /, ilyenkor a gyámhatóság is jóváhagyhatja a szerződést tekintet nélkül az elhalálozásra, ha az az örökbefogadottra előnyös.

Az utóházasság szintén megszünteti az örökbefogadási szerződés joghatályát, azon törvényes rendelkezés alapján, hogy senki nem lehet vérsze-

rinti szülőinek örökbefogadott gyermeke.

Az örökbefogadó szerződés felbontásának aztán az a hatása, hogy visszaáll a szerződés előtti eredeti állapot, s az örökbefogadott felett kiskorúság esetén újraélednek vérszerinti törvényes atyjának atyai hatalmával, s anyjának t. és t. gyámi tiszttel összefüggő jogai és kötelességei.

Az örökbefogadásra vonatkozó jogsza-

bályok területi hatálya.

Az örökbefogadásra vonatkozó jogszabályok területi hatálya tekintetében - az átkos trianoni országhatárok részbeni megszűnésével - az utóbbi két évben örvendetes változás állott be, amennyiben a keleti és erdélyi, valamint a délvidéki területek visszacsatolása alkalmával e jogszabályok területi hatályát a m. kir. kormány az 1940 évi XXVI. t.c. 3 §-ában kapott felhatalmazás alapján kibocsátott 1600/1941 M.E. sz. rendeletével a visszacsat-

tolt keleti és erdélyi országrészekre / hatályba lépett 1941, március 15-én /, a 7550/ 1941 M.E. sz. rendeletével pedig a visszacsatolt délvidéki területekre / hatályba lépett 1941 november 1-én/ is kiterjesztette azzal, hogy a jelen rendeletek hatálybalépése előtt létrejött jogügyletek érvényére az örökbefogadási szerződés megkötésekor hatályban volt jogszabályok az irányadók.

Összefoglalva az örökbefogadás jogintézményének szabályait és rámutatva az intézmény céljára, megállapíthatjuk, hogy az örökbefogadás főleg családi vonatkozása miatt társadalmi szempontból kiemelkedő jelentőséggel bír.

Célját tekintve, rokontermészetű lévén a törvényesítéssel, az egyén családi állását rendezve - legalábbis formailag - megszünteti például a törvénytelen származást s annak egyéni értékre tekintettel nem levő kárhoztatott kihatását, ezért

erkölcsi szempontból is nagy jelentőségű.

Befejezésül nem mulaszthatom el hangsúlyozni, hogy az örökbefogadásnak, ennek a család- és örök-jogi szempontból oly jelentős intézménynek vizsgálatánál, illetőleg az idevonatkozó jogszabályok összegyűjtésénél milyen sokféle jogforrást kell átkutatnunk, hogy e fontos intézményről tiszta képet alkothassunk. Egy jogintézmény keretén belül pedig a jogforrásoknak ilyen szerteágazása a jogkereső közönség körében önkéntelenül a jogbizonytalanság érzését keltheti.

Nagyon is indokolt tehát sok nagy jogászunkkal az élén a magyar társadalomnak az a sürgetése, hogy az oly régen huzódó magyar magánjogi kodifikációs munkálatok gyors befejezésével az egész magánjogunk és természetesen ennek keretén belül az örökbefogadás intézményére vonatkozó jogszabályok is mielőbb tételes törvényi szabályozást nyerjenek.

DEBRECENI EGYETEM KÖNYVTÁRA  
1364/143 Gyakorlati naplósám